

Bruksela, 4 grudnia 2023 r.
(OR. en)

16336/23

CT 193
ENFOPOL 531
COTER 236
JAI 1613
COPEN 432

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Data:	4 grudnia 2023 r.
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	15407/23
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie poprawy wsparcia i uznawania ofiar terroryzmu – <i>Konkluzje Rady (4 grudnia 2023 r.)</i>

Delegacje otrzymują w załączniku Konkluzje Rady w sprawie poprawy wsparcia i uznawania ofiar terroryzmu zatwierdzone przez Radę (ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych) na jej 3992. posiedzeniu, które odbyło się w dniu 4 grudnia 2023 r.

KONKLUZJE RADY**w sprawie poprawy wsparcia i uznawania ofiar terroryzmu**

ZAZNACZAJĄC, że terroryzm jest nadal globalnym zagrożeniem, że stanowi on jedno z najpoważniejszych naruszeń wartości Unii Europejskiej i stwarza niebezpieczeństwo dla podstawowych zasad demokracji takich jak poszanowanie praw człowieka, praworządność i spójność społeczna.

MAJĄC NA UWADZE fakt, że do walki z terroryzmem należy podchodzić nie tylko z perspektywy bezpieczeństwa, lecz także koncentrując się na ludziach, których on bezpośrednio dotyka, państwa członkowskie muszą zapewnić kompleksową reakcję na potrzeby ofiar terroryzmu, ponieważ zaspokajanie tych potrzeb jest nie tylko obowiązkiem moralnym, ale także kwestią przestrzegania zobowiązań prawnych na mocy prawa międzynarodowego i unijnego.

UWZGLĘDNIAJĄC fakt, że w dyrektywie o prawach ofiar¹ ustala się minimalne normy dotyczące praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw i dostrzega się, że ofiary terroryzmu wymagają szczególnej uwagi, szczególnego wsparcia i ochrony ze względu na charakter tego przestępstwa; proponowaną zmianę dyrektywy o prawach ofiar², która to zmiana ma na celu dalsze umocnienie praw ofiar przestępstw w UE, w tym praw ofiar terroryzmu; fakt, że w dyrektywie w sprawie zwalczania terroryzmu³ zawarte są konkretne przepisy dotyczące ofiar terroryzmu i że przewiduje się w niej, że państwa członkowskie mają zapewnić istnienie usług wsparcia będących uzupełnieniem ogólnych usług wsparcia dla ofiar, nakierowanych na szczególne potrzeby ofiar terroryzmu, lub będących integralną częścią takich usług, oraz zapewnić ich dostępność niezwłocznie po zamachu terrorystycznym i na tak długo, jak to będzie potrzebne.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57).

² Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w szmieniającej dyrektywę 2012/29/UE ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw (dok. 11840/23).

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu (Dz.U. L 88 z 31.3.2017, s. 6).

STWIERDZAJĄC, że w konkluzjach w sprawie ofiar terroryzmu przyjętych w dniu 4 czerwca 2018 r.⁴ Rada zaapelowała do państw członkowskich o wyznaczenie krajowego punktu kontaktowego, który będzie odpowiadał za udzielanie informacji dotyczących dostępnego dla ofiar wsparcia, pomocy, ochrony i systemu odszkodowań w celu ułatwienia szybkiej wymiany informacji i pomocy w przypadku zamachu terrorystycznego.

DOSTRZEGAJĄC inicjatywy UE dotyczące wsparcia i udziału ofiar terroryzmu, takie jak przyjęta w czerwcu 2020 r. strategia UE dotycząca praw ofiar (2020–2025), która ma zastosowanie do wszystkich ofiar wszelkich przestępstw, ze szczególnym uwzględnieniem ofiar znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, oraz przedstawiony przez Komisję w grudniu 2020 r. plan zwalczania terroryzmu apelujący o poprawę wsparcia dla ofiar terroryzmu; sieć upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw, za pośrednictwem której Komisja wspiera ofiary terroryzmu od 2011 r., zwłaszcza w ramach wyznaczonej do tego Grupy Roboczej ds. Ofiar Terroryzmu; unijną platformę praw ofiar, w której przewiduje się bardziej horyzontalne podejście do praw ofiar, w tym praw ofiar terroryzmu, grupujące po raz pierwszy wszystkie unijne podmioty zajmujące się prawami ofiar; oraz unijne centrum wiedzy specjalistycznej dla ofiar terroryzmu, ustanowione przez Komisję Europejską, które ma oferować organom krajowym i organizacjom wspierającym ofiary wiedzę fachową, wskazówki i wsparcie.

UZNAJĄC powodzenie tego centrum na etapie projektu pilotażowego oraz podjętą przez Komisję decyzję o dalszym jego prowadzeniu przez kolejne dwa lata z możliwością przedłużenia na kolejne dwa lata.

ŚWIADOMA, że nie wszystkie państwa członkowskie doświadczyły zamachów terrorystycznych na swoim terytorium i nie mają mieszkańców, którzy padli ofiarą terroryzmu w innych krajach, a zatem państwa te nie mają prawdopodobnie konkretnych przepisów dotyczących ofiar terroryzmu.

⁴ Dok. 9719/18.

PODKREŚLAJĄC, że obecne zjawisko terroryzmu ma wymiar globalny i ponadnarodowy oraz że sprawia ono, że państwa członkowskie muszą być przygotowane na wypadek, gdyby na ich terytorium miał miejsce zamach terrorystyczny lub gdyby dotknął on ich mieszkańców. Należy przyjąć wykonalne i skuteczne rozwiązania, by uzyskać stałą gotowość i możliwość reakcji w całej Unii Europejskiej.

BIORĄC POD UWAGĘ fakt, że w sprawozdaniu Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady sporządzonym na podstawie art. 29 ust. 2 dyrektywy w sprawie zwalczania terroryzmu⁵ stwierdza się, że pomimo ogólnego wpływu tej dyrektywy istnieją niedociągnięcia w transpozycji przepisów szczegółowych dotyczących ofiar terroryzmu, które mogą skutkować tym, że zagraniczne ofiary terroryzmu nie otrzymają pomocy ani wsparcia dostosowanego do ich konkretnych potrzeb.

STWIERDZAJĄC, że nie wszystkie państwa członkowskie wyznaczyły pojedynczy punkt kontaktowy zgodnie z konkluzjami Rady w sprawie ofiar terroryzmu.

DOSTRZEGAJĄC utworzenie pojedynczego punktu kontaktowego dla ofiar terroryzmu jako szczególnej sieci w ramach europejskiej sieci dotyczącej praw ofiar.

STWIERDZAJĄC, że oprócz tego, że państwa członkowskie powinny mieć wyznaczony pojedynczy punkt kontaktowy mający ułatwiać ofiarom terroryzmu dostęp do pomocy, w niewiążącym protokole operacyjnym należy zawrzeć optymalne rozwiązania i zalecenia dotyczące współpracy punktów kontaktowych w przypadku wystąpienia zamachu terrorystycznego, którego ofiary pochodzą z innych państw. Sieć pojedynczych punktów kontaktowych sporządziła niewiążący dokument pt. „Protokół działania sieci pojedynczych punktów kontaktowych dla ofiar terroryzmu”⁶, który, z uwzględnieniem różnych sytuacji w państwach członkowskich, może pomagać ofiarom w uzyskaniu pomocy, wsparcia, ochrony i rekompensaty finansowej zgodnie z ustawodawstwem europejskim.

⁵ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady na podstawie art. 29 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępującej decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniającej decyzję Rady 2005/671/WSiSW (dok. 13478/1/21 REV 1 + ADD 1 + COR 1).

⁶ Dok. 14763/23.

PODKREŚLAJĄC, że polityczny i ogólnospołeczny komponent zamachów terrorystycznych pociąga za sobą potrzebę uznawania i upamiętniania ofiar terroryzmu, co wspomaga proces ich powrotu do normalnego życia zarówno jako ludzi, jak i członków społeczności, a także wspomaga spójność społeczną i obronę wartości demokratycznych. Istotne jest, by państwa członkowskie zachowywały pamięć o ofiarach terroryzmu, zarówno w wymiarze aktu sprawiedliwości, jak i metody społecznej delegitymizacji terroryzmu i brutalnego ekstremizmu.

DOSTRZEGAJĄC centralną rolę, jaką ofiary terroryzmu powinny odgrywać w tych sposobach upamiętniania, zwłaszcza ich rolę w podnoszeniu świadomości przemocy terrorystycznej dzięki ich świadectwom, ponieważ ich głosy są niezwykle istotne dla zwiększania wiedzy o wpływie terroryzmu i brutalnego ekstremizmu na człowieka.

PODKREŚLAJĄC wkład społeczeństwa obywatelskiego i organizacji zrzeszających ofiary we wspieranie ofiar terroryzmu, zwracanie uwagi na różne problemy doświadczane będące ich udziałem oraz wkład w metody upamiętniania i delegitymizację terroryzmu i brutalnego ekstremizmu.

WZYWA SIĘ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE DO:

ŚWIADOMEGO rozumienia, że należy być gotowym na wypadek zamachu terrorystycznego i do wyznaczenia pojedynczych punktów kontaktowych dla ofiar terroryzmu z różnych krajów, tak by ułatwiać korzystanie przez nie z ich praw i przyczyniać się do skutecznej współpracy między wszystkimi państwami członkowskimi.

ZACHĘCANIA krajowych pojedynczych punktów kontaktowych do upowszechniania wiedzy o swoim istnieniu, tak by wiedziały o nich zainteresowane organy działające na szczeblu krajowym i międzynarodowym, oraz do zobowiązania się do prowadzenia aktualnego wykazu punktów kontaktowych działających w ramach europejskiej sieci praw ofiar.

ROZWAŻENIA wdrożenia optymalnych rozwiązań i zaleceń zawartych w protokole operacyjnym sieci pojedynczych punktów kontaktowych dla ofiar terroryzmu, przy pełnym poszanowaniu krajowego ustawodawstwa i konkretnej sytuacji państw członkowskich.

ZACHĘCANIA do rychłego przyjęcia ukierunkowanych zmian dyrektywy w sprawie praw ofiar; celem tych zmian jest dopilnowanie, by ofiary przestępstw, w tym terroryzmu, mogły w pełni korzystać ze swoich praw w UE.

ZACHĘCANIA do przyjęcia środków mających na celu zapewnienie uznania i poszanowania ofiar terroryzmu, poprzez szkolenie osób zawodowo się nimi zajmujących i zwracanie uwagi mediów na traktowanie ofiar oraz przez propagowanie podejścia, w ramach którego w wydarzeniach upamiętniających należy uwzględniać życzenia i wkłady ofiar.

UZNANIA, że głosy ofiar terroryzmu i ich świadectwa podnoszą świadomość ludzkich skutków terroryzmu i brutalnego ekstremizmu, a zatem powinny być uwzględniane w programach i strategiach państw członkowskich służących zapobieganiu radykalizacji postaw prowadzącej do aktów przemocy.

PROPAGOWANIA sposobów upamiętniania ofiar terroryzmu zgodnie ze zwyczajami i praktykami poszczególnych państw członkowskich, tak by nie zostali zapomniani ci, którzy stracili życie, którzy doznali obrażeń fizycznych lub psychicznych lub którzy utracili wolność w wyniku fanatycznych aktów terroryzmu; sposoby te można wykorzystać także jako instrumenty zapobiegania radykalizacji postaw prowadzącej do aktów przemocy.

ROZWAŻENIA sposobów wymiany informacji o ofiarach z różnych krajów w najlepszym interesie tych ofiar.

KOMISJA JEST PROSZONA O:

ZACHĘCANIE DO współpracy między państwami członkowskimi, istniejącymi strukturami unijnymi i społeczeństwem obywatelskim, by zapewniać sprawne wsparcie ofiarom zamachów terrorystycznych zarówno bezpośrednio po zamachu, jak i w dalszej perspektywie.

ZAPEWNIENIE dalszego funkcjonowania unijnego centrum wiedzy specjalistycznej dla ofiar terroryzmu i rozszerzenie zakresu jego działań, tak by mogło ono bardziej praktycznie wspierać państwa członkowskie, zwłaszcza te najmniej przygotowane, gdy dojdzie w nich do zamachu terrorystycznego, jednocześnie umożliwiając nowe partnerstwa z organizacjami międzynarodowymi i państwami spoza UE.

WSPIERANIE funkcjonowania sieci pojedynczych punktów kontaktowych dla ofiar terroryzmu w ramach europejskiej sieci praw ofiar, przed jednoczesnym zapewnieniu sprawnej współpracy między tymi punktami w państwach członkowskich.

UTRWALANIE, w ścisłej współpracy ze stowarzyszeniami ofiar, organizowania dorocznego unijnego dnia upamiętnienia ofiar terroryzmu jako dowodu zarówno na pamięć, jak i na odporność.

ZAPEWNIENIE, by głosy ofiar i osób, które przeżyły zamachy terrorystyczne, stanowiły część działań opracowanych w ramach unijnego centrum wiedzy w zakresie zapobiegania radykalizacji, które ma zostać uruchomione w 2024 r.
